

Praha, 4. listopadu 2019

BREXIT: Vystoupení Spojeného království z EU a jeho dopady na občany

Dne 29. 10. 2018 lídři zemí Evropské unie schválili žádost Spojeného království ve věci prodloužení lhůty pro vystoupení UK z EU, a to do 31. ledna 2020 s tím, že v případě dřívějšího dokončení ratifikace dohody o vystoupení oběma stranami tato dohoda vstoupí v účinnost vždy k prvnímu dni měsíce následujícího po ratifikaci. Nejbližší možné datum vystoupení UK je tak nyní hypoteticky 1. prosinec 2019. V současné chvíli se jeví přijetí tzv. výstupové dohody mezi UK a EU jako velmi pravděpodobné. Situace však stále závisí na konečném slovu Dolní sněmovny britského parlamentu.

Bez ohledu na konečný výsledek, je ČR stále připravena na oba možné scénáře - tedy na to, že:

1. po vystoupení UK z EU se bude aplikovat výstupová dohoda, tudíž práva dotčených občanů (ať už českých nebo britských) budou zachována z tohoto titulu, či
2. UK opustí EU bez dohody. Pro tento scénář má ČR, v tomto případě konkrétně MPSV, připraven nouzový plán, včetně legislativy, k zachování práv občanů. Pomocí nouzového plánu bude dočasně zajištěno, aby občané UK mohli setrvat na území ČR a pokračovat ve výkonu zaměstnání. Stejně tak i občané ČR se nemusí obávat ztráty nároků v oblasti sociálního zabezpečení z důvodu předchozího působení ve Spojeném království.

S ohledem na stále ještě nejasný výsledek způsobu opuštění EU ze strany UK a pro hladké zajištění zachování práv dotčených osob se doporučuje určitá předběžná součinnost z jejich strany, konkrétně:

- Občané UK se vystoupením své země z EU stanou tzv. občany třetích zemí. Doporučuje se proto těm, kteří budou splňovat podmínky pro získání trvalého pobytu v ČR, aby si o něj požádali. Získáním trvalého pobytu v ČR získají občané UK srovnatelné postavení s občany ČR, konkrétně co se týče postavení na trhu práce a v oblasti sociálních nároků rezidenční povahy.
- Občané třetích zemí, v tomto případě tedy UK, kteří se pohybují v rámci EU, mohou za stanovených podmínek profitovat z ochrany stanovené evropskými předpisy o ochraně sociálních nároků migrujících osob (Nařízení EP a Rady 1231/2010). Pokud občané UK pobývající v ČR po vystoupení UK z EU budou mít vazbu ještě na další členský stát EU (dříve tam pracovali, bydlí tam jejich rodinní příslušníci apod.) je nutné, aby o tom při řešení svých sociálních nároků (řešení účasti na pojištění, případně při žádostech o dávky) informovali

Praha, 4. listopadu 2019

příslušnou českou instituci, aby tuto skutečnost mohla ve svém rozhodování zohlednit.

Blíže k jednotlivým scénářům vystoupení UK z EU:

A. Situace v případě uzavření Výstupové dohody (tj. dohody o vystoupení UK z EU)

V období bezprostředně po 31. 10. 2019 nedojde k žádným změnám. Dohoda zakotvuje přechodné období **do konce roku 2020**, po které se v přístupu na pracovní trh a sociálním zabezpečení bude postupovat ve vztazích s UK stejně, jako by UK stále bylo v EU.

Občané UK, kteří po tomto datu, tedy od 1. 1. 2021, začnou pracovat v ČR, budou muset mít k výkonu zaměstnání pracovní oprávnění stejně jako občané jiných třetích zemí.

Co se týče sociálního zabezpečení, od 1. 1. 2021 budou nadále chráněny pouze nároky související s dobou, kdy bylo UK členem EU. Jinými slovy osoby, které byly před brexitem v přeshraniční situaci, budou dále požívat ochrany svých práv podle Výstupové dohody, naopak nové případy a žádosti o dávky po 31. 12. 2020 se budou řídit již pouze vnitrostátními předpisy ČR. V tomto přechodném období by měla být sjednána smlouva o budoucím vztahu mezi EU a Spojeným královstvím, která by měla taktéž obsahovat ochranu sociálních nároků. Nicméně nyní nelze spekulovat o obsahu takové smlouvy.

B. Situace v případě vystoupení UK bez dohody

Přístup občanů a rodinných příslušníků občanů UK na trh práce

Občané UK a rodinní příslušníci občanů UK, jejichž výkon práce v základním pracovněprávním vztahu podle zákoníku práce započal nejpozději ke dni bezprostředně předcházejícímu dni nabytí účinnosti **zákona č. 74/2019 Sb. o úpravě některých vztahů v souvislosti s vystoupením Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie** (tj. dni vystoupení UK z EU), budou mít do konce roku 2020 možnost pokračovat ve výkonu zaměstnání v ČR, bez jakéhokoliv pracovního oprávnění. Nejpozději do 31. 12. 2020, budou mít i tito povinnost vyřídit si příslušné pracovní oprávnění (zaměstnanecká karta, modrá karta, karta

Praha, 4. listopadu 2019

vnitropodnikově převedeného zaměstnance, povolení k zaměstnání), pokud budou mít zájem v ČR pracovat po 31. 12. 2020.

Na občany UK a rodinné příslušníky občanů UK, kteří budou mít zájem začít **pracovat ČR až po brexitu**, se bude plně vztahovat zákon o zaměstnanosti, tzn., že **tito budou muset pro legální výkon práce na území ČR získat některý z typů pracovního oprávnění** (zaměstnanecká karta, modrá karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance, povolení k zaměstnání). Volný přístup na trh práce budou mít pouze ti, kteří spadají do některé z kategorií cizinců uvedených v § 98 a 98a zákona o zaměstnanost (např. cizinci s trvalým pobytem).

Povolení k zaměstnání vydává Úřad práce ČR, vydávání ostatních typů oprávnění je v gesci Ministerstva vnitra.

Informace k postupu cizince při získání pracovního oprávnění na území ČR:
<http://portal.mpsv.cz/sz/zahr/zam/zz/zamest/cizincu/zz/zamest/ciz/>

<https://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx>

Zachování nároků v oblasti sociálního zabezpečení

S ohledem na to, že v současné době není zcela zřejmé, jak bude probíhat komunikace s orgány Spojeného království při posuzování nároků na jednotlivé dávky z českého sociálního systému, doporučujeme uschovat si veškeré doklady o tamních zaměstnáních, zejména přehledy dob pojištění vydané tamními institucemi, pokud je vystavují, nebo jiné podobné doklady (např. dokument PD U1, který obsahuje údaje o dobách pojištění a vystavuje se pro účely dávek v nezaměstnanosti).

1. **Zdravotní pojištění** Je v působnosti ministerstva zdravotnictví – informace k brexitu http://www.mzcr.cz/Unie/obsah/brexit_3919_8.html
2. **Nemocenské pojištění**

Pro osoby účastné nemocenského pojištění v ČR, které mají britskou státní příslušnost či jinou vazbu na UK, se okamžikem vystoupení nic zásadního nezmění; jejich účast na nemocenském a důchodovém pojištění a případné

Praha, 4. listopadu 2019

nároky z těchto pojištění budou za splnění podmínek stanovených zákonem nadále pokračovat.

Pro nároky na dávky nemocenského pojištění bude u pojištěnců, kteří před 31. 10. 2019 získali určitou dobu pojištění ve Spojeném království, budou české instituce v případě potřeby zohledňovat doby získané v UK (prakticky to připadá v úvahu pouze u osob žádajících o peněžitou pomoc v mateřství).

3. **Důchodové pojištění**

Pro osoby účastné důchodového pojištění v ČR, které mají britskou státní příslušnost či jinou vazbu na UK, se okamžikem vystoupení nic zásadního nezmění; jejich účast na důchodovém pojištění bude za splnění podmínek dle zákona pokračovat. S ohledem na to, že dle zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení jsou dávky důchodového pojištění poskytovány i do ciziny, bude ČR nadále vyplácet důchody do Spojeného království.

Pro účely posouzení nároku na české dávky důchodového pojištění z ČR se budou u pojištěnců, kteří před 31. 10. 2019 získali určitou dobu pojištění ve Spojeném království, zohledňovat i tyto doby získané v UK. Takto se bude postupovat i u žádostí podaných po tomto datu.

4. **Dávky v nezaměstnanosti**

Pro účely posouzení nároku na českou podporu v nezaměstnanosti se budou u osob, které před 31. 10. 2019 získaly určitou dobu pojištění v UK, zohledňovat doby pojištění získané v UK.

5. **Dávky státní sociální podpory**

V případě, že byly ke dni 31. 10. 2019 poskytovány dávky SSP britskému občanovi (ať už na území ČR nebo mimo něj) nebo českému občanovi žijícímu ve Spojeném království, bude tento nárok zachován a výplata bude moci pokračovat i po brexitu.

Žádosti podané po tomto datu v případech, které zahrnují britský prvek, se budou posuzovat již pouze podle českých vnitrostátních předpisů, které pro získání nároku vyžadují splnění podmínky 365 pobytu na území státu

Praha, 4. listopadu 2019

s tím, že dávky se do ciziny nevyplácejí. U občanů UK žijících v ČR se pro splnění této podmínky započte doba bydlení v ČR před datem 31. 10. 2019, v případě potřeby se zohlední i doba bydlení v UK (pokud jde o osoby, které k datu vystoupení Spojeného království podléhaly právním předpisům ČR nebo jiného členského státu).

6. Příspěvek na péči

V případě, že byl ke dni 31. 10. 2019 poskytován příspěvek na péči britskému občanovi (ať už na území ČR nebo mimo něj) nebo českému občanovi žijícímu v UK, bude tento nárok zachován a výplata bude moci pokračovat i po brexitu. Žádosti občanů UK podané po tomto datu se budou posuzovat již pouze podle českých vnitrostátních předpisů, které pro získání nároku vyžadují splnění podmínky trvalého pobytu s tím, že se dávky nevyplácejí do ciziny.

7. Dávky hmotné nouze

Podmínkou vzniku nároku na tyto dávky je u občanů jiných států jejich trvalý pobyt na území ČR, specifický režim mají pouze občané EU. Proto u žádostí podaných po 31. 10. 2019 bude po občanech EU vyžadováno pro přístup k těmto dávkám prokázání splnění podmínky trvalého pobytu.

Tiskové oddělení MPSV